

هنر بزرگ آیت الله

در روزگار ما مردی بود که همه عمرش کتاب خرید و آنقدر برای خرید کتاب، پول داد که نتوانست حج برود!

***

به گزارش مشرق، سال ۱۲۷۶ شمسی در نجف اشرف به دنیا آمد و همه آنچه برای موفقیت لازم بود، داشت؛ هوش و نبوغ و پشتکار و همت. از کودکی در نجف و کربلا و کاظمین و سامرا پیش حدود ۱۰۰ استاد دانش آموخت تا اینکه هنوز ۳۰ سالش نشده بود که خودش استاد شد و مجتهد شد. در زندگی اش بیش از ۱۵۰ کتاب و رساله و مقاله نوشت و بیش از ۶۰ سال تدریس کرد و شاگردانش امثال مرتضی مطهری و سید محمد بهشتی و محمد مفتاح و سید موسی صدر بودند. از همان دوره جوانی عاشق کتاب بود و در روزگاری که کسی به نسخه‌های خطی اعتنا نداشت نسخه‌های خطی کتب ارزشمند شیعه و اسلام را جمع‌آوری می‌کرد. رقیب هم داشت؛ انگلیسی‌ها که کتاب‌های خطی را جمع می‌کردند و می‌بردند برای خودشان. حتی سر همین نسخه‌های خطی سروکارش به زندان هم افتاد؛ «یک‌بار ایشان در نجف از بازار می‌گذشتند که می‌بینند پیرزن تخم‌مرغ فروشی، یک کتاب خطی را هم در کنارش گذاشته است و می‌خواهد آن را بفروشد... کنسول انگلیس در نجف هم به شدت دنبال گردآوری نسخ خطی بود و می‌دانست ابوی ما هم دنبال این آثار هستند. او هم از وجود این کتاب خبردار می‌شود و به پیرزن می‌گوید: این آقا هر قیمتی که به تو داد، من دو برابر بیشتر می‌دهم... پیرزن به کنسول می‌گوید: این کتاب را به این سید می‌دهم و به تو نمی‌دهم. خلاصه مرحوم ابوی نسخه خطی را می‌گیرند. شب در حجره‌شان بودند که شرطه‌ای می‌آید و می‌گوید: از شما شکایت شده است! معلوم می‌شود کنسول انگلیس این ماجرا را درست کرده است. به‌رحال مرحوم ابوی را به زندان می‌برند.»

آیت الله مرعشی نجفی از جوانی در خرید کتب خطی رقیب پیروزمند انگلیسی‌ها بود و این کارش به حفظ بخش بزرگی از علوم اسلامی و شیعی منجر شد

مشهور است که این مرد عاشق کتاب با «انجام نماز و روزه استیجاری، حذف یک وعده غذای روزانه، کاستن بخشی از مخارج زندگی و کار شبانه در کارگاه‌های برنج‌کوبی در نجف‌اشرف پس از فراغت از درس» به جمع‌آوری نسخ خطی می‌پرداخت و در دوران میانسالی و سالمندی دیگر کتاب‌شناس و نسخه‌شناس شده بود. رهبر انقلاب در این باره فرموده‌اند: «مرحوم آیت‌الله مرعشی یک تفاوت‌هایی با معمول و متعارف داشتند، یکی از این تفاوت‌ها همین مسأله انس با کتاب و کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی است، این را ما کمتر دیدیم، البته بزرگانی از مراجع و علمای بزرگ بوده‌اند که کتابخانه‌های قدیمی و خوبی در نجف و قم داشتند، اما انس با کتاب و شناختن نسخه‌های خطی و شناختن مؤلفین از جمله خصوصیات مرحوم آیت‌الله مرعشی نجفی بود که ایشان این هنر بزرگ را نیز در کنار سایر مفاخری که در وجود ایشان بود، داشتند».

عکسی از عیادت رهبر انقلاب از آیت‌الله مرعشی نجفی در سال ۱۳۶۸ شمسی

حالا این عشق به کتاب نتیجه‌اش چه شد؟ کتابخانه‌ای در قم برپا شد که از نظر کیفیت نسخه‌های خطی نفیس و کهن اسلامی، بزرگ‌ترین کتابخانه ایران و سومین کتابخانه بزرگ جهان اسلام است؛ بیش از ۶۰ هزار جلد نسخه‌های خطی دارد و هر سال حدود یک‌هزار کتاب خطی به آن افزوده می‌شود. این‌طوری بود که مرجع تقلید شیعیان هیچ‌گاه مستطیع نشد و حج نرفت؛ «خیلی‌ها می‌گفتند: با این همه پولی که دست شما هست و به فقرا می‌دهید، چگونه است که مستطیع نیستید؟ می‌فرمودند: این پول‌ها مال من نیست؛ سهم امام، سادات، کفاره و سهم روزه است که هر کدام باید جای خودش صرف شود. من زمانی به حج مشرف می‌شوم که از دسترنج خودم پولی جمع کرده باشم».

سرانجام ۷ شهریور سال ۱۳۶۹ شمسی مردی که عاشق کتاب بود، رفت پیش خدا و وصیت هم کرد که در همان کتابخانه‌اش به خاک سپرده شود؛ «اینجانب انگیزه سفارش دفن در کتابخانه را از ایشان سؤال کردم که چنین بیان داشتند: حقیر با آنکه محل دفن مناسبی در حرم مطهر بی‌بی فاطمه معصومه (سلام الله علیها) برایم از سالیان قبل در نظر گرفته شده، لکن میل دارم در کنار کتابخانه عمومی زیر پای افرادی دفن شوم که به دنبال مطالعه علوم آل محمد (صلی الله علیه و آله) به این کتابخانه می‌آیند».

کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی در قم از نظر کیفیت نسخ خطی نفیس اسلامی سومین کتابخانه بزرگ جهان اسلام است